

Днями до редакції газети "Віче Костопільщини" звернулись журналісти провідного українського видання - газети "Факти" з проханням надати матеріал для публікації стосовно знаменитої розвідниці Другої світової війни - костопільчанки Марії Мікоти та її сестри Лідії Лісовської, яка з 1932 по 1934 роки проживала у нашому місті. Приємно, що газету №1 України з разовим накладом майже у мільйон екземплярів цікавлять подробиці життя та діяльності нашої відомої землячки. Коротко нагадаємо і читачам районної газети Факти з біографії цієї яскравої особистості.

Костопільська Мата Харі або агент на псевдо "Маленька Майя"

Саме під таким кодовим псевдонімом "Маленька Майя" в період Другої світової війни діяла на теренах Рівненщини знаменита розвідниця, костопільчанка Марія Мікота.

Марія Макарівна Мікота прожила коротке, але яскраве, як спалах, життя. Уродженка невеликого, провінційного Костополя навіки увійшла в історію протистояння розвідок кількох країн кривавої Другої світової війни. Сімнадцятирічна дівчина, на долю якої випала чисельна кількість випробувань та поневірянь, ризикуючи своїм життям, зуміла попередити замах на лідерів трьох великих держав - Сталіна, Рузвельта та Черчілля, врятувати від шибениці велику кількість жителів

дівчиною, але в чергове потерпів фіаско. Після цього він вирішив помститись гордовитій юначці. Друзі - поліцаї затримали її під час облави на місцевому базарі і протягом доби у місцевій управі внесли прізвище Мікоти до списків тих, кого потрібно терміново відправити в Німеччину. Поки формували потяг, один з менших братів Марії встиг дібратися

лося вирвати сестру з німецького полону. Вона і влаштувала її згодом працювати офіціанткою в потяг Берлін-Харків та в одне з найпопулярніших місць нічних розваг столиці окупованої України - казино "Дойчегауз". Саме тоді і потрапила "Маленька Майя" під приціл розвідок, які діяли на теренах рейхскомісаріату "Україна". Найбільш цінним аген-

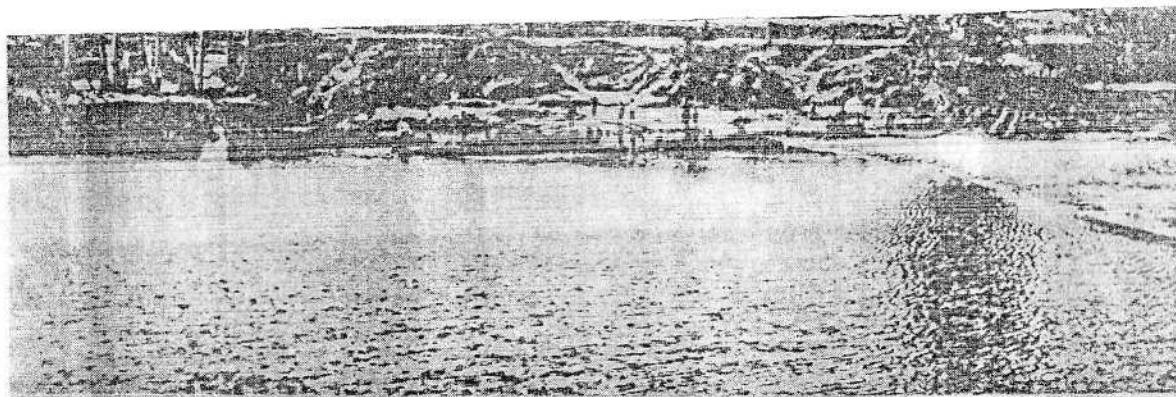
політвідділу СД генерала Йоргенса, спецагента абверу майора Геттеля, командувача каральними військами генерала Ільгена, легенду радянської розвідки бойовика - диверсанта Миколу Кузнецова, одного з лідерів польської терористичної бойвки "Блиск" Яна Камінського, керівника польсько - радянської терористичної групи Миколи

Струтинського та багато інших впливових особистостей. Саме вона завдяки впливовим зв'язкам перша довідалась і попередила про підготовку замаху в Тегерані на лідерів СРСР, Англії та Америки, рятувала від загибелі бойовика Миколу Кузнецова, попередила про спецоперацію військ СС проти червоної партизанки Медведєва, довідалась про виробництво надсекретної німецької зброї ФАУ-1 початок

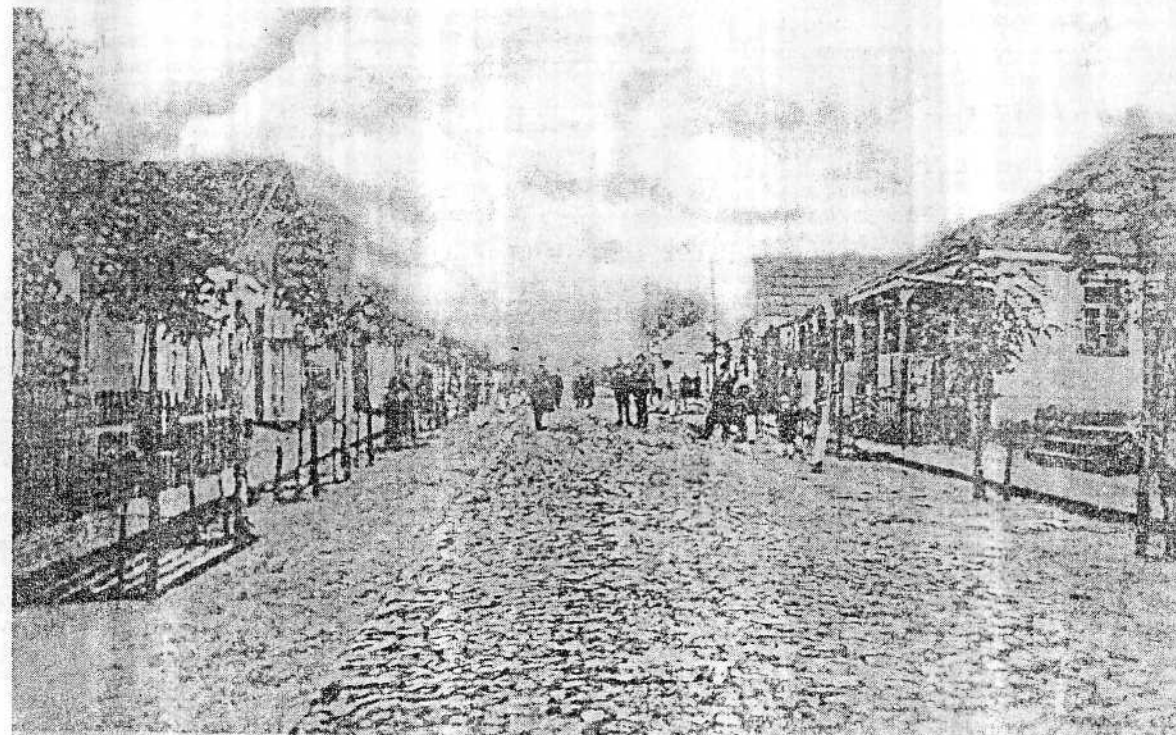
...лику кількості жителів Золині, брала участь у викраденні командувача допоміжними військами Рейхскомісаріату України генерала Макса Ільгена, знищенні спецагента Марцена Геттеля, попередила замах на життя німецьких генералів фон Зейдлиця та фон Даниельса, які перейшли на сторону радянської держави з метою ідсторонення від влади Гітлера, викрила чисельну кількість агентів абверу та спецагентів НКВС. Працюючи на радянську, польську та німецьку розвідку, Маленька Майя нічим не поступалась легендарній світовій розвідниці Мата Харі.

Дитинство Марії Мікоти рошло у мальовничому костопільському селі (район злишньої бобрової гаті) в багатодітній родині залізничника Макара Мікоти. Певчасно пішла з життя мати, маленькій дівчинці довелося самотужки вести господарство, допомагати батьку і разом з ним виховувати братів. Коли в 1941 році місто зайняли німецькі окупанти, Марії виповнилось 17 років. Тоді, за казком нових господарів райони, молодь вивозили на роботи в Німеччину. На перших порах німці проявили гуманність і, зваживши на те, що у сім'ї Мікот був лише один годувальник, не внесли її до списків оstarбайєрів. Але доля розпорядилась по-іншому. Юна красуня до війни відмовила одного з місцевих хлопців-залицяників. Хлопець був впертим і стався перед товаришами і завити вродливу дівчину. В липні 1941 року він одним з перших пішов жити в українську допоміжну поліцію, користуючись тимчасовою владою над місцевими мешканцями, впертий і навіть зробив другу спробу заволодіти

до Рівного і повідомити про подію, що сталися, її небогу Лідію Лісовську. На той момент Лісовська вже встигла завести зв'язки з впливовими німецькими чинов-

том юна костопільчанка виявилася для радянської розвідки, а особливо диверсійно - розвідувального загону "Переможиці" НКВС СРСР.

никами і почувала себе у Рівному доволі вільно. Саме вона й зустріла на станції Рівне - тимчасовій столиці України потяг з костопільськими бранцями. Користуючись тим, що охорону здійснювала в основному допоміжна поліція, Лідії вда-

За доволі короткий час Марія Мікота зуміла причарувати і закохати в себе начальника спеціальної диверсійно - терористичної групи абверу майора фон Ортеля (заступника відомого улюбленця Гітлера Отто Скорцені), начальника

про виробництво надсекретної німецької зброї ФАУ-1 початок операції на Курській дузі та багато іншого. Мата Харі могла б тільки позаздрити юній костопільчанці.

На жаль, трагічно обірвалось життя нашої славетної землячки. Після того, як радянські війська очистили Західну Україну від німців, Марію Мікоту разом з Лідією Лісовською було запрошено для отримання військових нагород - орденів Вітчизняної війни. На той момент розвідниці знаходились у Львові і мали потягом вирушити до місця призначення, але раптово прийшла телеграма з Рівного про хворобу рідні. Агенти НКВС та партизани медведєвці, їхні вчорашні соратники, вмовили дівчат їхати з ними військовим "Студебекером". На трасі Острого - Шумськ, поблизу села Кам'янка, вони і вчинили звірячу розправу над легендарними розвідницями. Замість орденів дівчата отримали смертельні ножові та кульові поранення. Це була "щира" подяка за їх подвиги. Свідків трагедії було ліквідовано, а винуватців не знайдено.

Про діяльність знаменитої розвідниці - костопільчанки згадується більше ніж у 50 книгах, які розповсюджені по всьому світу мільйонними тиражами, ім'я Лідії Лісовської внесено до енциклопедії найвидатніших жінок Польщі. Прикрим залишається той факт, що у чийсь "світлу" голову костопільських "патріотів" початку 90-х років прийшла думка і вулицю, названу іменем Марії Мікоти, було перейменовано, натомість залишені назви вулиць Бегми, Дундича, Піонерська, Рокосовського, Конєва та інших. Історія невблаганна. Сьогодні пройшло лише сімнадцять років з того часу, а вже ніхто й не пригадає прізвища тих "патріотів". А пам'ять про знамениту костопільчанку жива й назавжди залишиться на сторінках історії.

*Олександр ПАМОЗОВ,
Фото 30-х років.*